

СЕКЦІЯ V. МОДЕРНИЙ СХІД

УДК 339.9.008.8:32(560)

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-346-3-34>

Алексєнко Л. М.

ORCID: 0000-0002-8256-5587

*доктор економічних наук, професор,
завідувачка кафедри управління та адміністрування
Івано-Франківський навчально-науковий інститут менеджменту
м. Івано-Франківськ, Україна*

Тулай О. І.

ORCID: 0000-0002-5588-7046

*доктор економічних наук, професор,
завідувачка кафедри міжнародних відносин та дипломатії
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна*

ТУРЕЦЬКА РЕСПУБЛІКА: ВИКЛИКИ ТА НОВІ МОЖЛИВОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ФРАГМЕНТАЦІЇ

Ключові слова: партнерство, державні витрати, трансферти, безпека, цифрова інфраструктура, воєнні загрози, фінансова нестабільність.

Сучасна економіка потребує гармонізації цифрового ринку України з ринками країн сучасного Сходу, які на міждержавному законодавчому рівні узгодили правила надання телекомунікаційних послуг, доступ до розгалуженої цифрової інфраструктури, eCommerce, eCustoms і eLogistics, а також підтримують політику довіри і безпеки в умовах глобальної економічної фрагментації.

Провідні експерти Центру зовнішньополітичних досліджень Національного інституту стратегічних досліджень констатують, що високий рівень українсько-турецького партнерства забезпечується його інституалізацією, розвивається партнерство Стратегічної ради високого рівня між Україною та Туреччиною, яка є ключовим елементом безперервного діалогу на вищому рівні [1, с. 4]. Взаємодія на рівні так званої “квадриги” дає змогу своєчасності зустрічей на рівні міністрів оборони та міністрів закордонних справ.

Чорноморський регіон має важливе значення для безпекової ситуації, тому для подолання геополітичних суперечностей потрібно нівелювати воєнні загрози як регіональними державами, так і міжнародною спільнотою. Масштабні воєнні дії, блокада портів, перешкоджання свободі мореплавства сприяють активізації заморожених конфліктів, зокрема і в постачанні енергоресурсів. У звіті Світового банку зазначено, що більшість країн Європи і Сходу адаптуються до неспокійного середовища жорсткіших фінансових умов, стійкої інфляції, тривалих ефектів воєнного вторгнення в Україну та впливу глобальної економічної фрагментації [2].

Туреччина, перебуваючи в епіцентрі регіональних конфліктів, проводить неортодоксальну економічну політику, що характерно для більшості країн сучасного Сходу. Економіка Туреччини суттєво залежить від політичних процесів і стійкості споживчого попиту. Тому нормалізація макроекономічної політики потребує стабілізації процентних ставок і поступової фінансової консолідації. У жовтні 2023 року Світовий банк переглянув прогноз економічного зростання Туреччини на 2023 рік і збільшив його до 4,2 % проти попереднього прогнозу 3,2 % [2]. Відбулося зростання інвестицій до 5,1 % у другому кварталі 2023 року через значну активність у сфері послуг і будівництва, а також зусилля з відновлення після землетрусу. Проте дефіцит поточного рахунку збільшився до 42,3 млрд дол. у січні – липні 2023 року – більш ніж на 31 % проти 2022 року. Це зумовлено високим імпортом, включно із золотом, та падінням експорту товарів.

У Туреччині економічному зростанню сприяв комплекс економіко-правових заходів: збільшення державних витрат на військові та соціальні трансферти; підвищення облікової ставки; збільшення ставок податків. Зауважимо, що лібералізація деяких заходів у фінансовому секторі зменшила ризики та підвищила довіру інвесторів, зменшивши спреди та покращивши резервну позицію Центрального банку Республіки Туреччини (CBRT).

Перманентні зміни політики, на думку експертів Міжнародного валютного фонду, зумовлюють “негативний баланс ризиків” [3]. На так званому “внутрішньому фронті” основний ризик полягає в тому, що зміна політики втрачає свій потужний імпульс, підриваючи довіру та призводячи до збільшення попиту на валюту та витоку резервів. Зовнішні ризики зумовлені високими цінами на сировину, зменшенням попиту з боку торгових партнерів і глобальною фінансовою нестабільністю. Важливо акцентувати пошук джерел зовнішнього фінансування та здійснення заходів для повернення довіри з метою досягнення так званого “ефективного циклу надходжень”.

Перспективними напрямками розвитку економіки Турецької Республіки в умовах безпекових заходів є становлення екосистеми інновацій та стартапів, електронного здоров'я, що потребують відповідного моніторингу та оцінювання з погляду доцільності для суспільства. У межах Меморандуму про співпрацю щодо розвитку потужностей і можливостей виробництва різних типів безпілотників передбачено нарощування виробництва різних типів БПЛА, дослідження й розробку в галузі автономних систем, а також космосу та в інших технологічних секторах стратегічних галузей промисловості України і Туреччини.

Таке партнерство є взаємовигідним, оскільки цифрові технології, по-перше, є четвертою промисловою революцією і цифрова трансформація до 2030 року охоплюватиме 40 % робочої сили. По-друге, цифрові трансформації формують свої цінності, які потребують становлення цифрової економіки і визначають вектори міжнародної співпраці, які важливі для Туреччини з погляду залучення зовнішнього фінансування і досягнення конкурентних переваг на сучасному Сході.

Підсумовуючи, зазначимо, що цифрова трансформація економіки є перманентним процесом, що стосується ІТ-секторів з метою стимулювання створення інноваційних технологій на міжнародному рівні. У цьому сегменті має розвиватися турецько-українське партнерство щодо спільної участі публічного сектору економіки, приватної сфери і громадянського суспільства. Цифрова трансформація партнерських відносин має підтримувати ключові пріоритети стійкості у воєнних конфліктах, відновленні та реформах розвитку.

Література:

1. Стратегічне партнерство з Турецькою Республікою: зовнішньоекономічні аспекти: аналіт. доп. / [Н. Гавриленко, А. Бобровицький, М. Замікула та ін.] ; заг. ред. М. Паламарчука, Р. Юлдашева. Київ : НІСД, 2022. 59 с. URL: <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2022.16>

2. The World Bank on Thursday revised Turkiye's economic growth forecast for this year to 4.2%, up from its previous projection of 3.2%. URL: <https://www.aa.com.tr/en/economy/world-bank-revises-up-turkiyes-2023-economic-growth-forecast-from-32-to-42-/3008728> (дата звернення: 19.11.2023).

3. IMF Staff Concludes Staff Visit to Turkiye. URL: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2023/10/06/pr23343-turkiye-imf-staff-concludes-staff-visit-to-turkiye> (дата звернення: 19.11.2023).